

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

§. XI. Contractus promissionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

tione inter vivos, in qua alter locupletior, & alter pauperior efficitur, ut expressè tex. in cap. *Donatio de donationibus inter vir. & uxor.* ibi: *firmitatem non habet, nisi donatoris obitu confirmetur; quæ tamen penitus evanescit, si revocetur ab eorum, vel expressè, vel qui donatum accepit, prius debitum natura persolvat;* Ratio prohibitionis est, quia aliàs conjugati, mutuo, ac cæco amore se amantes se invicem expoliarent bonis, & ubi elanguisset amor, ad extremam paupertatem redigerentur. Caterùm donatio inter virum, & uxorem causa mortis facta subsistit, quia in hac non militat adducta ratio; & ejus effectus confertur (dominium nimirum, & rei possessio) in id tempus, in quo conjuges esse desinant. Neque in prohibitione comprehenditur donatio remuneratoria, cum hæc sit merces accepti beneficii, & non liberalis concessio.

Dixi, post matrimonium unitos quia donatio ante illud, aut nuptias facta subsistit per tradita à Gonzalez in 4. tit. 20. cap. 8. de donat.

§. X.

Contractus dotalis.

§3. **Q**uæritur, quid sit contractus dotalis?

Resp. Est contractus, quo certa bona à muliere, vel ejus nomine ab aliis dantur marito, ut onera matrimonii ferre valeat. Proprietas dotis est apud uxorem, usus autem, quamdiù matrimonium stat, apud virum; propterea, marito

invito, nequit uxor de fructibus dotalibus disponere.

54. **P**etit, An Parentes in conscientia teneantur de tempore suis filiabus dare?

Resp. Affirmativè; nam parentes ex virtute pietatis tenentur liberis de victu providere. Dos autem vice alimentorum constituitur; ad quæ præbenda tenetur mater, si Pater sit impotens; immò & frater compellendus est ad sororem dotandam in defectum Patris, & Matris; quod non modò exigitur ab ordine charitatis, verùm & rectè colligitur ex *l. Qui filium, ff. ubi pupilli educari.* Itaque frater tenetur præstare alimenta sorori his indigenti, ergo, & eam dotare; nam dos in locum alimentorum succedit; & præsertim procedit de sorore ex eodem Patre nata; & extenditur ad sororem uterinam, quando frater sit hæres Matris vel Patris ipsius sororis, quia tunc representat personam defuncti, & ejus onera sustinet.

§. XI.

Contractus promissionis.

§5. **Q**uæritur, quid sit promissio?

Resp. Est contractus, quo quis ex mera sua liberalitate, & cum animo se obligandi, aliquid alteri pollicetur. Differt à pacto, quia pactum utriusque paciscentis consensum requirit; & à contractibus onerosis, cum sit omnino gratuita.

56. **P**etit, an promissio obliget promittentem sub gravi peccati pena?

Resp. Affirmativè, si quatuor hæc concurrant. Primum, si res promissa sit

sit magni momenti. Secundum, si fuerit, acceptata ab eo, cui facta est. Tertium si promissio serio, & deliberatè facta sit, ex animo nimirum velle promittendi, seque alteri obligandi; sapè enim promissio confunditur cum proposito, ut idem sit promittere, ac habere voluntatem faciendi aliquid, ad quod tamen quis non se obligat. Quartum, ut promissio non sit contra bonos mores, aut contra leges. Quibus concurrentibus, promittens tenetur stare promissis, adeo ut graviter peccet, si ea non observet. Dum enim ipsa non implet, non potest habere charitatem cum promissario; nam charitas vult ei bonum tranquillitatis societatis humane, ipse autem promissionem non implens, tale bonum ei non vult: per transgressionem enim fidei graviter læditur tranquillitas humane societatis, ut tradit Fagnan in 1. ad cap. Antigonus de pactis num. 8. Ubi ex cit. cap. probat, non seruantem pactum peccare mortaliter: quia juxta text. ibid. recedens à pacto potest excommunicari; excommunicatio autem non infligitur nisi pro mortali: cap. Nemo Episcoporum 11. qu. 1. Immo quia is, cui facta est promissio, & ab ipso acceptata, jus habet ad rem promissam. Pacti violatio opponitur justitiæ; & hinc promittens tenetur ex justitiâ servare promissum.

57. Et dubitatur: Petrus promittens centum aureos se daturum Judici, si iniquam sententiam contra Paulum ferat, & scario, si Casus occidat; petit à Confessario, an obligetur stare promissis; & quatenus affirmativè; an Judex, & sicarius possint eos aureos sibi retinere, vel tenean-

tur restituere? & cui? quid est Confessarius dicitur?

Resp. I. Quod tam ipse, quam Judex, & Sicarius peccarunt mortaliter, pacificendo de re turpi.

II. Quod ipse tenetur in conscientia ante delicta patrata promissionem revocare, quia in malis promissis fides rescindenda est, cap. In malis 22. q. 4. ubi: In malis promissis rescinde fidem, quia impia est promissio, qua scelere adimpletur.

III. Quod promissio illa, utpotè facta ob opus illicitum non obligat. Jus canonicum est manifestum, cap. Pactio-nes de pactis, ibi; nam, etiam juxta legitimas sanctiones pactum turpe, vel rei turpis, aut impossibile de jure, vel de facto, nullam obligationem inducit; cap. Cum contingat, cap. Quintavallis de jurejurando. Jus item civile est clarum l. ex instrumento, C. de inutilibus stipul. ibi: Cum omnia, qua contra bonos mores in pacto, vel stipulatione deducuntur, nullius sint momenti: & l. si plagiis, ff. de verb obligat: ibi: Si plagiis faciendi, vel facti causa corrupta sit stipulatio, ab initio non valet. Plures alios text. refert Gonzalez in 1. tit. 35. de pactis cap. 8. nu. 11. Ergo, cum stipulatio, & pactio de re turpi, hoc est, de re contra justitiam, aut proximo nociva, vel læsiva pietatis, secundum leges nullius sint momenti, ab initio non valeant, nec sint obligatorie; Petrus non obstringitur stare promissis, nec Judex, & sicarius possunt mercedem ob ea flagitia promissam retinere, dum accipiunt. Adde ex 58. reg. jur. in 6. non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum;

um; ergo, nec promissio à Petro illis facta, cum eam esse contra bonos mores non sit dubium.

Dices, hæc omnia verificari ante opus impletum, non verò postquam Judex sententiam injustam pronunciavit, & sicarius Cajum interfecit; nam, sicut illi impleverunt, quod promiserant in contractu oneroso, ita justum est, ut Petrus quoque contractum impleat solvendo pretium promissum; quòd non solvitur propter actiones prout sunt, proximo injuriose, & Dei offensa, quia sub ista ratione sunt prorsus invendibiles, & nullius valoris (sicut enim venales non sunt virtutes, ita, nec venalia sunt vitia) sed prout annexum habent laborem & pericula suscepta ab Judice & Sicario in gratiam Petri promittentis, & propter utilitatem, & commodum in istum redundans; sub qua ratione injusta sententia, & occisio sunt quòd pretio aestimabile, sicut aliæ actiones humanæ.

Resp. En unicum contrariæ opinionis fundamentum, cui responsio ex adductis juribus patet; nam pactum turpe juxta canonica jura nullam obligationem inducit; ergo, si post factum aliquam habet, saltim est, quod nulla sit ejus obligatio. Item, si ante factum nullius est momenti, etiam post factum nullam vim habet; nam novum pactum post factum non intervenit, & prior conventio, aut promissio nulla à jure declaratur. Tum quia ante factum nulla fuit obligatio, ergo post factum aliqua esse non potest; quòd enim semel est irritum, non potest postea reddi ratum; patet de legitima obligatione, qua semel extincta non reviviscit; ergo à fortiori obligatio, quæ

nulla semper fuit, & pro infecta habetur, & post factum non reviviscet juxta regulam 18. *juris in 6. Non firmatur tractu temporis, quòd de jure ab initio non subsistit.*

Tum quia, ubi lex resistit obligationi, obligatio non oritur: est regula juris notissima apud Gonzalez in 4. tit. 2. cap. 8. nu. 10. *de donat. inter, Sc. l. si non servem. ff. de condiç. Sed in casu lex obligationi resistit ex dictis; & per distinctionem de ante, vel post factum lex eliditur; nam lex absolute loquitur, & cum negativis universalibus respicientibus ante, & post, ergo non est opus distinctione.*

Accedit, legibus divinis, & humanis multo plus puniatur crimen commissum, quam committendum: ergo, si ob turpitudinem criminis faciendi nulla nascitur ex promissione obligatio, multo minus erit ex pravitate commissi origo.

Addo, si promittentis utilitas, & labor, ac periculum exequentis meretur præmium, aut justam mercedem, cui promissio in sua origine de pretio solvendo, saltim sub illis conceptibus non declaratur valere? Tum quia talis labor ordinatur ad injuriam, & grave nocumentum contra justitiam innocenti inferendum, ergo non potest, nec debet compenari; nam justitia cum sit læsa, resistit.

Tum quia, si obligatio post factum maneret, esset vehementis incitamentum, ad hoc, ut factum fieret, & ut Judex, & sicarius putarent se obligatos ad ea crimina. Nullus autem ad peccandum obligari potest, nec habere actionem ad peten-

petendum ex iustitia pretium promissum; Siquidem contra iustitiam proximo nocent: ergo iustitia eis non assistit, quia ipsam laedunt.

Et hinc patet, distinctiones à contractibus ad ductas esse subtilitates, quæ aliud non operantur, quam peccandi licentiam præbere, & ad omnia scelera aditum aperire: consequenter sententia ab iisdem asserta, quamvis esset speculativè probabilis, ad praxim non est deducenda, utpotè unicè idonea ad peccata solvenda. Sed illa, quam sequimur cum Roncio *Theol. disp. 54. q. 2. concl. 4. sub n. 9.* Du-hamel *Theol. moral. cap. 7. num. 6. 10. 2. de iustitia, & iure*, est tenenda, tamquam christianis moribus magis apta, & idonea ad retrahendos homines à prænunciatis operibus. A quibus utique abstinerent, dum scirent, promittentem non obligari ad dandum pretium, & se sub ea conditione receptum non posse retinere.

Propterea Confessarius tenetur obligare Judicem, & Sicarium ad pretium restituendum, etiam si post factum receperint, quia, cum acceperint contra leges prohibentes, & irritantes contractum, dominium in eos non transfertur; nam per conventionem, iure nullam, & irritam, non transfertur dominium, nec contra prohibitionem legis acquiritur, ex cap. *Non sane* 12. q. 4. Hinc usurarius usuras, & simoniacus pretium simoniacum restituere tenentur, quia naturali, & positivo iure usura, & simonia prohibetur, & contra legem prohibentem accipiunt.

88. Sed dubitatur; Cui sit tale pre-

rium ab Iudice, vel Sicario restituendum?

Resp. In casu, non danti, quia in penam suæ iniquæ promissionis meretur ea privari, sed pauperibus, vel locis piis, aut iis, qui fuerunt læsi.

Dices, promittens dare aliquid meretrici pro copula illicita, tenetur ad illud dandum, & meretrix recipiens non tenetur tale quid restituere, ergo à pari; nam, etiam meretrici pretium datur ob turpam causam.

Resp. Est falsum, promittens tenetur ratione promissionis dare meretrici pretium illicitæ copulæ, quia, cum stipulatio cum meretrice facta, sit turpis, æterno supplicio punienda, & bonis operibus contraria, nullius momenti est ex supra allegatis; ergo, quod ipsi datur, non traditur ratione pacti; nam hoc etiam esset occasio meretrici ad credendum, quod promittens obligaretur ad ipsi dandum, quod promitteret, & ita magis alliceretur ad actum illicitum; nec traditur, ut merces commissi criminis, sed, ut merces utilitatis, quam ex meretricibus percipit Respublica; à qua potius dari, quam à committente flagitium debet censeri, dum ipsa in ipsarum permissione studet eo prævio majora flagitia vitare; consentit allegatus Du-hamel tradens, meretrici pretium deberi, non ex stipulatione, sed, quia lex, ut majora crimina vitentur, imponit viris ad eam accedentibus penam, ut promissam solvant mercedem. Confule D. Thom. 2. 2. q. 32. art. 7. ad 2. ubi: *Quod mulier meretricium exerceat, turpiter agit, & contra legem Dei; sed in eo, quod accipit, non iniusta agit, nec con-*

(Mm m) 3

174

tra legem; unde, quod, sic illicitum acquisitum est, retineri potest, & de eo elemosina fieri; quod repetit q. 62. art. 5. ad 2. quod intelligitur, dum recipit à potentibus alienare.

§. XII.

Contractus ludi.

59. **Q**ueritur, Quid sit contractus ludi?

Resp. Est contractus plurium, quo unus se obligat ad dandum aliquid alteri, dum fuerit victor in exercitio proposito. Forma, sub qua fit talis contractus, non est iniusta, nec ratione inæqualitatis; nam inter contrahentes servatur æqualitas, ut patet ex verbis, quibus concipitur; *rem meam expono ludo, ut tu vicissim exponas tuam*: nec ratione periculi, quia cuique licet rem suam aliquando periculo exponere; ut est evidens in contractu assicuracionis mercium maritimarum. Desiderium lucrandi alienum, si vehemens sit, arguit quidem summam in ludente avaritiam, sed irritum non reddit pactum, quod inter se ludentes inierunt, cum talis voluntas sit omninò accidentalis, sicut in cæteris contractibus. Nec ratione finis, quia finis ludi per se est animos recreare. Ex quibus sequitur, ludum ex natura sua & per se esse licitum; dum, verò aliquis prohibetur, hoc evenit propter imperfectiones, pericula, incommoda, & scandalum; quæ illum solent comitari, & ideo per accidens illicitus esse potest.

60. **P**eritur; an aleis ludere sit peccatum mortale?

Resp. Negativè, modo ludus assumatur causa modestæ recreationis, aut etiam parvi lucri sine scandalo, & quin quis se exponat periculo proximo gravium peccatorum. *Consentii Card. de Luca discurs. 19. num. 3. in annotat. ad Conc. Trid. & Quilici confes. mand. q. 7. art. 2. num. 7. afferentes, quòd in eodem genere alearum, & taxillorum, aliæque species reputantur scandalosæ, & aliæ non. Posterioris generis cenferi possunt illæ, vulgò dictæ all'ombra, a Tarocchi, à Trionfini, al Matto, à Sbaragini, & similes: Prioris sunt, ex quibus plura sequuntur mala. Deducitur ex cap. Episcopus dist. 35. ubi tam Clericis, quam Laicis frequens alearum ludus sub gravi pœna depositionis, & privationis communionis respectivè prohibetur; sed non est verisimile, ut observat Poncius, quòd tanta gravis pœna infligatur ob actionem, aliàs ex se indifferentem, qualis est ludus honestè habitus ad animum recreandum absque periculo gravium peccatorum, quæ solent in lusu comitari. Verùm standum est consuetudini locorum, & arbitrio Superiorum, ac legibus municipalibus.*

61. **P**eritur: Petrus domi sua recipit lusores, commoditatemque ludentibus, taxillos, & aleas prabet. Quæritur, an mortaliter peccet?

Resp. Negativè, quando cognoscatur, quòd honestè ludunt, vel recreationis, aut parvi lucri causa, & propterea absque mortali periculo proximo committendi gravia peccata, bene verò, si talis generis sint, ut ludo sint dediti, fraudibus utantur, blasphement, perjurent, sua dilapident, impotentem se